

การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่
อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*

DEVELOPMENT COMMUNITY ACCORDING TO BUDDHISM IN MUEANGMAI
SUB-DISTRICT; AMPHAWA DISTRICT; SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

สมชาย ลำภู

Somchai lamphoo

วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม

Wat Intharam, Samut Songkhram Province

E-mail: Somchai_lamphoo@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาชุมชนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้บริหารขาดความ กระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ดังนั้นควรพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนา ชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน; ตามแนวพระพุทธศาสนา; จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this study were to study conditions of development comparisons of development problems and obstacles of development community according to Buddhism in Mueangmai Sub-district , Amphawa District; Samut Songkram Province. The research used the mixed research method. Findings were The conditions of development community according to Buddhism in Mueangmai Sub-district , Amphawa District; Samut Songkram Province found that all of had moderate. Based on different is found to be different accepting the research hypothesis. Serious damage to community development problems. Should be developed leadership for them.

Keywords: Development Community; According to Buddhism; Samut Songkhram Province

*Received September 2, 2020; Revised October 3, 2020; Accepted October 10, 2020

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งในสถาบันหลักของชาติไทย เป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตของคนไทย ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา และการจัดระเบียบทางสังคมไทยในด้านต่างๆ ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี จนถึงการทำนุบำรุงชีวิตประจำวัน โดยมีวัดเป็นหน่วยปฏิบัติการหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ถ่ายทอดวิชาการ ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ไปสู่สังคม วัดจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของสังคมที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมเป็นอย่างมาก นั่นคือ วัดกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดลึกซึ้งจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมผูกพันกับวัดตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัดจึงเปรียบเหมือนชีวิตจิตใจหรือจิตวิญญาณของสังคม และในขณะเดียวกันสังคมก็เปรียบเสมือนร่างกาย ที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องอาศัยเกื้อกูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นวัดและสังคมจะต้องสมานฉันท์ให้ความร่วมมือร่วมใจ และประสานสัมพันธ์อยู่คู่กันตลอดไป

ในทำนองเดียวกันนี้ วัดและพระสงฆ์เป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์และช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้นวัดและพระสงฆ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อชุมชนและสังคม ทั้งนี้แต่ละชุมชนหรือหมู่บ้านต่างมีวัดประจำเป็นศูนย์กลางของการประกอบพิธีกรรมและการทำกิจกรรมต่างๆ วัดเป็นสมบัติร่วมกันของคนทั้งชุมชนหรือหมู่บ้านที่ทุกคนจะต้องช่วยกันอุปถัมภ์ค้ำจุนและช่วยกันปกป้องดูแลรักษา วัดในพระพุทธศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทยสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วัดเป็นหน่วยงานสวัสดิการใหญ่ที่สุดในชุมชน ที่ช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆ ของครอบครัว ชุมชนและสังคมในส่วนรวมได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งเมื่อความเจริญแบบตะวันตกได้เริ่มหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มากมาย อาทิ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม เป็นต้น ส่งผลให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ลดความสำคัญลงไปมาก และจากการที่สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเขตชุมชนเมือง และประการสำคัญคือการที่ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศให้มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น ทำให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของชุมชนจึงเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบพึ่งพาตนเองมาเป็นสังคมบริโภคนิยม ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และได้กลายมาเป็นกระแสที่ครอบงำแนวคิด ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก และจากการที่มุ่งเน้นแต่การพัฒนาทางโลก แต่ละเลยมิติทางธรรม ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม และจริยธรรมแก่ผู้คนในชุมชน จึงทำให้ผู้คนในชุมชนเริ่มเหินห่างจากวัดมากขึ้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมามากมาย

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านสังคม อันถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศไปสู่ความก้าวหน้าที่น่าพึงพอใจ และในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะก้าวรุดหน้าไปด้วยดีนั้น ย่อมต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพดี เป็นพื้นฐานเบื้องต้นแรก ปัจจัยที่จะช่วยให้คนมีคุณภาพดีนั้น ก็คือ การศึกษา (ก่อ สวัสดิพิณชัย, 2541) การศึกษาก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ในขณะที่เดียวกัน การศึกษาและการพัฒนายังมีความสัมพันธ์กันโดยตรงเพราะการศึกษาอาจมีผลกระทบส่งเสริมต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและสังคมได้

การพัฒนาวัดเพื่อให้วัดเป็นแหล่งสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยสร้างสิ่งก่อสร้างที่จำเป็น สร้างด้วยความสวยงาม รักษาเอกลักษณ์ของศิลปะท้องถิ่น อนุรักษ์โบราณวัตถุเก่าแก่ทั้งพระพุทธรูป อาวุธ สิ่งของเครื่องใช้เก็บรวบรวมไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่มีอาวุโสควรให้ความสำคัญในการดูแลอบรมสั่งสอนพระสงฆ์ที่อ่อนพรรษาให้เป็นพระสงฆ์ที่มี จริยาวัตรงดงามเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน ในกรณีที่พระสงฆ์รูปใดเป็นพระอุปัชฌาย์ ก็ควรจะให้มีความสำคัญในการอบรมพระสงฆ์บวชใหม่เป็นพิเศษจนกว่าพระสงฆ์รูปนั้นจะมีจริยาวัตรที่เหมาะสม พระสงฆ์ยังมีบทบาทในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นกระแสใหญ่ของโลกที่มีการระดมศาสตร์ทางด้านต่างๆ มาเชื่อมโยงพระสงฆ์จึงควรต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อม และวิธีแก้ไขให้ลึกซึ้งเพื่อจะได้สอนประชาชนได้ถูกต้อง และวัดควรเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดที่เกิดความเปลี่ยนแปลง และกำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งทางด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ การเมือง เพราะตั้งอยู่ติดกับเขต ชุมชนเมืองและตลาดน้ำอัมพวา เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ทำสวนลิ้นจี่ สวนส้มโอ และน้ำตาลมะพร้าว คนในชุมชนอยู่แบบต่างพึ่งพากันและกัน เมื่อความเจริญด้านการคมนาคม หรือทางเศรษฐกิจ เช่นมีโรงงานขนาดย่อม มี หมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ แก่ชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพที่ เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนบางส่วนเลิกทำการเกษตร หันมาเป็นลูกจ้างโรงงาน เป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน เป็นธรรมดาว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม การเมือง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่นปัญหาขยะ และปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งปัญหา เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบในการดำรงชีวิตของคนในจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งสิ้น และจากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้นำชุมชนจึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาบูรณาการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนบนฐานของความพอเพียง อยู่ ดีกินดีและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามนโยบายของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยการมีส่วนร่วม ร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนตามบริบทของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้จัก

ใช้ รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ อันจะเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างพอเพียงและอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม วิธีการและแนวทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังได้ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนสืบไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) กำหนดขอบเขตเนื้อหา ตามแนวคิดของ การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3 ด้าน คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนา ด้านสังคม (2) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (3) การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1,356 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการสุ่มมาจากรายชื่อ โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546). ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จาก การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 รูป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open Ended Question) และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง (Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วย เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

(n = 308)

ลำดับ	การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา ในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านการพัฒนาสังคม	4.62	0.420	มากที่สุด
2.	ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	4.47	0.480	มาก
3.	ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	4.49	0.461	มาก
ภาพรวม		4.52	0.414	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ	1.588		0.113	-	✓
2. อายุ	-	13.124**	0.000	✓	-
3. วุฒิการศึกษาสามัญ	-	7.318**	0.001	✓	-
4. อาชีพ	-	18.106**	0.000	✓	-

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการเปรียบเทียบประชาชน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่มีอายุวุฒิการศึกษาสามัญ อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการพัฒนาสังคม คือ ผู้บริหารขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ปัญหาด้านสังคมมีมาก เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านอาชญากรรม เป็นต้น ปัญหาส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันถ่วงที ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชน ขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและรับแก้ไขปัญหาไม่ให้เป็นปลาย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ในช่วงนี้ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจจำนวนมาก ส่งผลให้ประชาชนค้าขายไม่ดี จำนวนผลผลิตในชุมชนมีจำนวนมาก ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ข้อเสนอแนะ คือ เน้นดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและทำราคากลางด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาด้านขยะในชุมชนมีจำนวนมาก ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ ร่วมมือกับทุกส่วนงาน รมรณรงค์ให้มีการทิ้งขยะให้ถูกต้องและรณรงค์ให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประชาชน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา จันทรแดง (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการ

ดาเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ และการเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบคือ การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในครั้งนี้นำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ 1) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคีสนับสนุน 2) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง คือ แนวทางด้านการฟื้นฟูชุมชน แนวทางด้านการปรับตัวของชุมชน และแนวทางด้านการดำรงอยู่ของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรสสุคนธ์ ยมกนิษฐ (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา” พบว่า กระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับศรัทธาในฐานะองค์ธรรมที่นำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ เพราะเมื่อมีศรัทธาแล้ว การนำตนเองเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้สามารถตั้งต้นขึ้นได้ ศรัทธานั้นจะต้องประกอบด้วยปัญญาจนกลายเป็นสัมมาทิฐิที่มีคุณภาพ ซึ่งเกิดได้ด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ ปรัโธโสหรือปัจจัยภายนอกที่มุ่งหมายไปที่กลายณมิตร เป็นแหล่งความรู้ที่ดีงาม ถ่ายทอด สั่งสอน อบรม ชี้แนะแนวทางการคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ให้บุคคลสามารถคิดวิเคราะห์พิจารณาหรือโยนิโสมนสิการให้เข้าใจด้วยตนเองได้อย่างเป็นอิสระจนได้ความรู้และได้ประโยชน์ โยนิโสมนสิการจึงเป็นปัจจัยภายใน เมื่อบุคคลมีโยนิโสมนสิการแล้ว สัมมาทิฐิจะเกิดขึ้นตามมา และองค์ธรรมต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตามมาเป็นลำดับเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไป นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้จะดำเนินไปอย่างได้ผลดี ต้องประกอบด้วยองค์ธรรม คือ ปัญญา ๖ ประการ ธรรม 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา บริบูรณ์เป็นขั้นๆ โดยลำดับในวิสุทธิ 7 จนบรรลุจุดหมายของกระบวนการเรียนรู้ คือ ปัญญาที่รู้เท่าทันสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง

2. เปรียบเทียบประชาชน ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีอายุวุฒิการศึกษาสามัญ อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรยุทธ กิตติอุดม, (2550) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนสุขสันต์พัฒนา เขตคลองสามวา” พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาการพักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย

มีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชน ขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและรับมือกับปัญหาไม่ให้เป็นปลาย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ในช่วงนี้ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจจำนวนมาก ส่งผลให้ประชาชนค้าขายไม่ดี จำนวนผลผลิตในชุมชนมีจำนวนมาก ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ข้อเสนอแนะ คือ เน้นดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและทำราคากลาง ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาด้านขยะในชุมชนมีจำนวนมาก ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้การแก้ไขอย่างเต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ ร่วมมือกับทุกส่วนงาน หน่วยงานให้มีการทิ้งขยะให้ถูกต้องและรณรงค์ให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ประชาชนต้องทำข้อตกลงกับผู้นำชุมชน และองค์กรคณะสงฆ์จัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

2) กำหนดแผนการปฏิบัติงานในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้นำชุมชน ต้องไปปรับเปลี่ยนการใช้กลยุทธ์ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างถูกต้อง

2) ควรส่งเสริม พัฒนา เด็กและเยาวชน ให้มีความพร้อมและรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยรายละเอียดในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมถึงผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง เช่น พระสงฆ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อจะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนาในตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม

2) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนกลุ่มการวิจัย จากการศึกษาจากประชากร ในตำบลเหมืองใหม่ เป็น ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

3) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาชุมชน ใช้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ก่อ สวัสดิพาณิชย์. (2541). การศึกษาของไทย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 1(26), 1-10.
- รสสุคนธ์ ยมกนิษฐ์. (2553). ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรยุทธ์ กิตติอุดม. (2550). กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนสุขสันต์พัฒนา เขตคลองสามวา (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วิทยา จันทรแดง (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย. นนทบุรี: เอกสารประกอบการประชุมประจำปี.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2529). การศึกษานอกโรงเรียน: เส้นทางที่ไม่สิ้นสุด. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.